

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 4 april 1892 kl. 1 e. m.

Lagutskottets utlåtande i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Till lagutskottets behandling hafva vederbörande kammare hänvisat två särskilda motioner, hvilka motioner, väckta inom Första Kammaren, n:r 26, af herr *Eneroth* och inom Andra Kammaren, n:o 90, af herr *Nils Nilsson* i Skärhus, afse ändring af § 58 i gällande förordning om kommunalstyrelse på landet. I tredje stycket af nämnda paragraf stadgas, som bekant, att för sådan jordbruksfastighet, för hvilken bevillning ej erlägges, fyrktal skall påföras efter det belopp, som, derest bevillning för densamma skulle utgå, på grund af taxeringsvärdet svarar mot sådan bevillning, hvaremot inkomst af arrende för sådan fastighet icke skall sättas i fyrktal.

I sin ofvan omförmälda motion har nu herr *Eneroth* till en början erinrat derom att — sedan genom kongl. brefvet den 29 maj 1874 medgifvits, att kronan tillhöriga mindre hemman och lägenheter, hvilkas årliga arrendeafkastning understege 200 riksdaler, finge försäljas, hvarefter jemlikt Riksdagens beslut vid samma års riksmöte köpeskillingen för de sålunda försålda hemman och lägenheter skulle användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark — ett stort antal hemman med så beskaffad mark af kronan inköpts och förvandlats i kronoparker, för hvilka sålunda, enligt 4 § mom. a) bevillningsstadgan, fastighetsbevill-

ning icke erlades. Härefter fäste motionären uppmärksamhet derpå, att ofvan anförda bestämmelse i § 58 af förordningen om kommunalstyrelse på landet icke tillika innehåller föreskrift om eller efter hvilken grund utskyld till kommunen skall betalas för kronopark. Deraf hade blifvit en följd att kommunalskatt lagligen icke kunde påläggas de jordbruksfastigheter, som till kronoparker inköpts, och att den tunga i berörda afseende, som förut hvilat å dessa fastigheter, sålunda öfverflyttades på öfriga beskattningsföremål inom en socken, hvilka, isynnerhet i de socknar, der stora områden inköpts till kronopark, deraf hårdt drabbades. Denna öfverflyttning af en skattebörd från staten till den enskilde kunde emellertid ej gerna vara med rättvisa öfverensstämmande och motionären hemstälde därför att ifrågavarande 58 § i berörda del måtte erhålla följande lydelse:

För sådana fastigheter, vare sig de användas till jordbruk eller kronoparker, de senare dock inköpte efter den 29 maj 1874, för hvilka bevillning ej erlægges, påföras fyrktal efter det belopp, som, derest bevillning för desamma enligt art. II i bevillningsstadgan utgå skulle, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarar; hvaremot inkomst af arrende för sådana fastigheter ej skall i fyrktal sättas.

Den andre motionären, herr Nils Nilsson, har i en annan för kronoparkers bildande vanlig form funnit anledning till en framställning med enahanda syfte som utmärker den af herr Eneroth gjorda framställningen i ämnet.

I sådant hänseende erinrar herr Nilsson, hurusom genom domänstyrelsens åtgöranden skogsmark kan från indragna militieboställen i lämplig utsträckning afsöndras och utläggas till kronopark. Denna tvifvels utan ganska nyttiga och välbetänkta bestämmelse kunde emellertid för den kommun, hvarinom de indragna boställena, från hvilka afsöndringar egt rum, vore belägna, föranleda till ganska stor orättvisa och skada.

För att närmare belysa detta påstående anför nu motionären ett fall, som nyligen timat inom en kommun i Skåne. Inom nämnda kommun vore belägna åtskilliga indragna militieboställen, hvilka dels vore utarrenderade, dels afsöndrade till en kronopark, bestående af omkring två hela mantal, för hvilken afsöndring — oaktadt kommunalskatter för hela de hemman, hvarifrån afsöndringen egt rum, så långt minnas kunde, erlagts — kommunalutskylderna under det sistförflutna året icke utgått.

På framställning om kommunalutskyldernas erläggande för ifrågavarande kronopark hade domänstyrelsen svarat, att den icke ansett sig skyl-

dig att utbetala de fordrade beloppen och stödt sitt vägrande svar på en, i bestyrkt afskrift motionen bilagd kongl. resolution af den 28 januari 1881, hvaruti Kongl. Maj:t i ett likartadt fall förklarar, att kommunalutskylder icke skulle erläggas för en inom Linköpings län belägen kronopark.

Då det låge i domänstyrelsens skön att afsöndra kronoparker från staten tillhörig jordbruksfastighet, hvarigenom den sistnämnda minskades i taxeringsvärde, enär med den afsöndrade kronoparken oftast följde icke obetydlig areal öppen åkerjord äfvensom ängsmark, hvilka utarrenderades till torpare, komme naturligtvis äfven kommunens fyrktal genom en sådan åtgärd att icke oväsentligt förminskas, och i följd häraf kommunalutskylderna på de qvarstående fyrkarne ökas. Domänstyrelsen hade således i sin hand, om än indirekt och ofrivilligt, att lägga skatt och tunga på rikets undersåtar, på samma gång regeln i § 57 af förordningen om kommunalstyrelse på landet om skyldighet äfven för egare af annan i mantal satt jord, att lemna bidrag till kommunens gemensamma angelägenheter blefve gjord om intet.

På sålunda anförda skäl, och då det anmärkta fallet säkerligen icke vore enstaka, ansåge sig motionären böra hemställa

att Riksdagen för sin del behagade besluta, att § 58 mom. 3 af kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet af den 21 mars 1862, sådan denna förordning lyder enligt kongl. kungörelsen den 15 september 1863 och förordningen den 8 mars 1889, skall erhålla följande ändrade lydelse:

För sådan jordbruksfastighet *äfvensom derifrån afsöndrad kronopark eller skogsmark*, för hvilken bevillning ej erlägges, påföres fyrktal efter det belopp, som, derest bevillning för densamma enligt artikeln II i bevillningsstadgan utgå skulle, på grund af taxeringsvärdet mot sådan bevillning svarar; hvaremot inkomst af arrende för sådan fastighet ej skall i fyrktal sättas.

De förhållanden, som i de båda föreliggande framställningarne beröras, hafva synts utskottet förtjena all uppmärksamhet, så mycket mera som de med all säkerhet kunna antagas komma att i framtiden spela en betydande roll i vår statshushållning. Såsom framgår af en jämförelse mellan innebörden i de båda motionerna, fullständiga de hvarandra så till vida, att den *ena*, den af herr Eneroth väckta motionen, afser sådana krono-

parker, som bildas af ursprungligen enskilda jordbruksfastigheter, hvilka af kronan inköpts för köpeskillingen för de jemlikt ofvan omförmälda kongl. bref försålda, kronan tillhöriga mindre hemman och lägenheter, medan den *andra* motionen afser de fall, der delar af kronodomäner af-söndras till kronopark. Ett tredje fall torde emellertid också kunna inträffa, nemligen att en *hel* kronodomän med delvis skogbärande, delvis till skogsodling tjenlig mark förvandlas till kronopark och sålunda — då dylik fastighet, på sätt jemväl framgår af den herr Nilssons motion bilagda resolutionen, icke anses vara till jordbruksfastighet hänförlig — undandrages den kommunala beskattningen.

Lika med motionärerne anser utskottet önskligt, att de betänkliga rubbningar i grunderna för den kommunala beskattningen och i de enskilda kommunernas ekonomi, som de angifna formerna för kronoparkers bildande under nuvarande förhållanden icke kunna undgå att framkalla, måtte för framtiden såvidt möjligt förebyggas. Ej mindre frågans egen vikt och hänsynen till de många och stora intressen, som beröras af densamma, än äfven särskildt hänsynen till det afbräck i statens hushållning, som den ifrågasatta beskattningsåtgärden tilläfvventyrs skulle komma att orsaka, göra det emellertid angeläget, att största varsamhet vid en lagstiftning i ämnet iakttages, och utskottet har ansett en dylik varsamhet kräfvva, att frågan i hela dess vidd medelst en Riksdagens skrifvelse bringas under regeringens ompröfning. Till en dylik åtgärd torde för öfrigt finnas så mycket större fog, som, enligt hvad inom utskottet blifvit upplyst, kommunalutskylder en eller annan gång erlagts för kronoparker, som bildats på något af häröfvan angifna sätt, men det uppenbarligen är af största vikt, att full likformighet i förevarande hänseende varder gällande.

Utskottet får följaktligen hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motioner, måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 att ej mindre för de hemman eller hemmansdelar, hvilka staten från enskilda personer inköpt och förvandlat till kronoparker, än äfven för de jordbruksdomäner eller de delar af sådana, af hvilka kronoparker blifvit bildade, fyrktal skall med hänsyn till kommunalutskylders utgö-

rande påföras efter det belopp, som, derest bevilning för nämnda fastigheter skulle enligt gällande bevilningsförordning utgå, på grund af taxeringsvärdet svarar mot sådan bevilning.

Stockholm den 4 april 1892.

På laguskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

N:o 38.

Ank. till Riksd. kansli den 4 april 1892 kl. 1 e. m.

Laguskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändring i förordningen den 18 september 1862, huru gäld vid dödsfall betalas skall m. m.

I förordningen den 18 september 1862, huru gäld vid dödsfall betalas skall m. m., hafva §§ 6 och 10 för närvarande följande lydelse:

§ 6. Nu äro arfvingar flera, och gör en sig urarfva: bestrider annan egendomens afträdande; ege denne rätt att egendomen tillträda, der han borgen för veterlig gäld ställer och derom gör anmälan sist å tid, som i den offentliga stämningen för inställelse utsatt är: vill i sådant fall sökanden för sin del afträdansöknungen återkalla, och gemensamt med den andra boet öfvertaga, eller vill det annan arfvinge; hafve der lof till, der jemväl han, inom en vecka derefter, ställer borgen som sagdt är.